

KULTUR LØFTET

TANK
NYT

INVESTERINGS- OG
REFORMUDSPIL FOR
HELE DANMARKS
KULTURLIV

B

KULTURLØFTET	3
• Dansk kulturpolitik er kørt ud på et sidespor	3
• Kulturen er fundament for vores nation og folkestyre	3
• Kultur som erhverv og middel til at løse de store kriser	4
• Vi vil reformere og investere i dansk kulturliv	5
• 400 millioner kroner mere om året til kultur	6
1. MUSEUMSREFORM	6
• Økonomi	7
2. REVISION AF SCENEKUNSTLOVEN	7
• Ny permanent ordning for turné- og projektteatre	8
• 1-2 regionale teatre i hver region	9
• Ny uddannelse i drama- og dansepædagogik	9
• National teaterfestival	9
• Børne- og ungdomsteater i skolen	10
• Økonomi	10
3. REVISION AF MUSIKLOVEN OG NY MUSIKHANDLINGSPLAN	10
• Revision af musikloven	11
• Styrket musikhandlingsplan	12
• Levende Musik i Skolen	13
• Copenhagen Phil – Hele Sjællands Symfoniorkester	14
• Revision af loven om den kommunale musikskole	14
• Økonomi	14
4. LITTERATURPOLITIK	15
• Kunstnerlegater (arbejdslegater)	15
• Litterære saloner	16
• National læsestrategi	16
• Lektoratsordningen	17
• Økonomi	17
5. BILLEDKUNSTPOLITIK OG ARKITEKTURPOLITIK	17
• Udvid kunstcirkulæret med kommuner, regioner og anlæg	18
• Krav om rådgivning fra Akademiraadet	18
• Brede opgaver for offentlig arkitekturpolitik	19
• Støtte til kunsthallerne og andre udstillingssteders honorering af kunstnere	19
• Kunstsaler	19
• Kunst på arbejde	20
• Arbejdsophold	20
• Lov om kommunale billedkunstskoler	21
• Huskunstnerordningen	21
• Økonomi	22
6. HØJSKOLER	22
• Statslig finansiering af elevbetaling af EGU-elevs højskoleophold	22
• Stipendier for frafaldne på videregående uddannelser	23
• Stipendier for unge fra udviklingslande og konfliktområder	23
• Højskole kan fortsat kvalificere til optagelse på kvote 2	23
• Pulje til mindrebemidlede ældres mulighed for højskoleophold	23
• Højskolerne skal være frontløbere i bæredygtig dannelse	24
• Økonomi	24
7. KULTUREL OFFENTLIGHED OG ANDRE TVÆRGÅENDE INDSATSER	24
• Ny digital kulturkanal	25
• Kulturelle nichemedier	26
• Kulturelt kriseråd	26
• Kulturens Analyseinstitut	27
• Applaus	27
• LEX.dk	28
• Økonomi	28
UDSPILLET SAMLEDE ØKONOMI	29

KULTURLØFTET

Dansk kulturpolitik er kørt ud på et sidespor

Dansk kulturpolitik er stort set glemt. Kørt ud på et sidespor. Samtidig er danskerne et folkefærd af kulturmennesker.

Vi danskere myldrer ind på biblioteker, museer og teatre i hele landet. Danske kunstnere kæmper sig til sejre både hjemme og ude. Og ledende politikere holder skåltaler om kulturen som den lim, der binder os sammen, når vi kæmper med krise eller corona. Men selve det politiske fundament under kulturen: Lovgivningen. Bevillingerne. Strukturerne. Det er der ikke den store interesse for på Christiansborg. Og konsekvenserne er alvorlige.

Vi har haft otte kulturministre på fjorten år. De har hver især ønsket at markere sig, men uden at tilføje kulturen nye penge. Derfor er det mest blevet til lappeløsninger, halvbagte projekter og symbolpolitik, der ikke koster mere end en hjemmeside. Under de borgerlige regeringer blev kulturen systematisk skåret ned.

Resultatet er tydeligt: Hele området lider af underfinansiering, forældet lovgivning og tilsandede strukturer. Gammelkendte problemer bliver ikke løst. Åbenlyse potentialer bliver ikke indfriet. Overalt er der døre, der unødvendigt lukkes i og veje, der unødvendigt ender blindt. Manglende forbindelseslinjer. Manglende samtænkning. Manglende overblik.

Kulturen er fundament for vores nation og folkestyre

Den politiske ligestyrelighed og manglende prioritering af kulturen er et problem. Men endnu værre er den politiske ødelæggertrang. Der er politikere, der går målrettet efter vores kulturliv. De hænger navngivne kunstnere ud, truer med at tage deres støtte og taler hånlige om de steder, hvor danskerne mødes og taler sammen om vores værdier og vores kultur. De skaber en falsk modsætning mellem kulturen på den ene side – og nationen, folket og folkestyret på den anden side. Men intet kunne være mere forkert.

De glemmer, at det nationale kun eksisterer i kraft af kulturen. Det er kunstnerne, der har sat ord, lyd og billeder til vores nation. Hvad ville Danmark være uden guldaldermalerne, højskolesangbogen, PH-lamperne og Matador? Uden Holbergs komedier, Oehlen-schlægers digte, H.C. Andersens eventyr, Søren Kirkegaards filosofi og Grundtvigs salmer? Uden Karen Blixen, Benny Andersen, Tove Ditlevsen, Lars von Trier, Kim Larsen og Anne Linnet? Alt det er Danmark. Det er indkogt danskhed manifesteret i kultur.

De glemmer også, at selve demokratiet hviler på kulturen. Det var de litterære samtale-saloner, der bar den danske guldalder i første halvdel af 1800-tallet. Her sad nogle af de mennesker, der i dag er blandt Danmarks største nationale ikoner – Adam Oehlen-schlæger, H.C. Andersen, Søren Kirkegaard, H.C. Ørsted, N.F.S. Grundtvig – og inspirerede hinanden til at skabe dansk kulturarv. Da der i 1840'erne blev holdt stormøder på københavnske teatre, var det med til at berede vejen for vores første danske grundlov. Den lov der stadig i dag er kernen i vores demokrati.

I dag udvikler vi fortsat vores folkestyre gennem samtaler. Meget ofte tager de samtaler udgangspunkt i en kulturel begivenhed – en roman, en udstilling, en teaterforestilling,

---

en koncert, en film. Og samtalerne finder sted over hele Danmark. Fra de mindste forsamlingshuse til de største scener. Fra statslige kulturinstitutioner til højskoler overalt i kongeriget.

De samtaler er *forudsætninger* for det politiske. Fuldkommen som det politiske kan skabe fundamentet for samtalerne – eller ødelægge dem.

Vi skal styrke dansk kunst og kultur, ikke det modsatte. Det gør vi ved at styrke kunstnerne og kulturlivet, og ved at styrke de steder, hvor danskernes mødes og taler om kunst og kultur.

Med dette udspil markerer vi en tydelig anden kurs end nedskæringer og splittende fortællinger om land mod by; elite mod folk; kristne mod muslimer; mænd mod kvinder; kandisfans mod operaelskere.

Dette udspil vil samle Danmark. Det er båret af en uendelig kærlighed til danskernes kultur i alle dens mangeartede fremtrædelsesformer. Og det er skabt med et ønske om at prioritere et rigt og varieret kulturliv, hvor vi knytter forbindelser mellem kulturarven og det nye; bredden og eliten; land og by; det nationale og det internationale.

Kultur som erhverv og middel til at løse de store kriser

Udspillet bygger også på en anerkendelse af kultur som erhverv og en del af svaret på nogle af tidens største kriser.

Kunsten går om bord i tidens store udfordringer og er i den forstand et spejl på det samfund og den tid, vi lever i. Men den gør mere end at spejle – den søger at føje noget til – refleksion, mening, æstetik og fællesskab. På den måde er den også med til at forme de forandringer, der kommer. Og det får vi brug for.

Vi befinder os i en brydningstid. Kloden er ved at koge over. Velfærdssamfundet slår revner. Flere og flere mennesker brænder sammen med stress og angst. Det er tegn på, at der er noget fundamentalt galt med vores samfund. Det er ikke nok med småjusteringer og teknologiske fiks. Et mere økologisk, socialt og mentalt bæredygtigt samfund er i allerhøjeste grad også et spørgsmål om ny æstetik, nye værdier, nye fortællinger – ny kultur. Men også mere kultur. For i fremtidens bæredygtige samfund skal vi finde en ny balance mellem ressourcekrævende forbrug og mere immaterielle værdier – herunder kunst og kultur.

Vi må tænke kunsten og kulturen ind i løsningen af de store kriser. Hvordan integrerer vi kunsten i de store grønne anlægsprojekter, så de ikke bare er funktionelle, men også æstetiske og meningsgivende? Hvordan bruger vi kunsten og kulturen til at skabe meningsfulde fællesskaber og afhjælpe mistrivsel, ensomhed og sygdom? Hvordan skaber vi en ny balance mellem ressourcekrævende forbrug og mere immaterielle værdier, herunder kunst og kultur?

Alligevel står den overstrømmende kærlighed, som dansk landbrug møder på Christiansborg, i skærende kontrast til den kulde, der strømmer i kulturarbejdernes retning. Hvorfor er det sådan? Måske fordi den evindelige fortælling om storbyens snyltende kunstnere som kontrast til de hårdtarbejdende mennesker på landet er en politisk fortælling, der har bundtræk. Men den fortælling er ikke sand. For kulturarbejderen trækker lige så mange

---

penge hjem til vores statskasse, som manden på traktoren i det blå kansastøj. Alligevel er den danske kulturpolitik de sidste tyve år blevet stadig mere uambitiøs og indadvendt.

Så sent som sidste år foreslog regeringen at nedlægge den såkaldte Lektoratsordning. Den har i snart 85 år sikret danskundervisning og formidling af dansk kultur på universiteter i hele verden. Det er naturligvis i danskernes interesse, at der findes mennesker i mange lande, der kan læse, tale og forstå dansk. På den måde kan vores kultur hjælpes afsted ud i verden. Men det eneste regeringen så, var muligheden for at sparre et par håndører. Forstår de slet ikke, hvad de har mellem hænderne?

Helt modsat forholder det sig i vores nordiske nabolande. Her satser politikerne målrettet på kultureksport, og det ses som et politisk resultat, når deres kunstnere har succes i udlandet. Tænk, hvor stort potentialet ville være, hvis Danmark på samme vis begyndte at satse på kultur som et eksporterhverv? Mon ikke de kreative branchers bidrag til nationaløkonomien meget hurtigt ville overstige landbrugets? Under alle omstændigheder er det på tide, at vi forstår og anerkender, at Danmark i mindst lige så høj grad er et kulturland som et landbrugsland.

Uanset om vi tænker i kunstnernes betydning for vores nationale fortælling. I den demokratiske værdi af danskernes kulturelle samtaler og mødesteder. I kulturens potentiale for at finde svar på tidens store spørgsmål. Eller i kulturens økonomiske bidrag til nationaløkonomien. Så er kulturen en af grundpillerne i vores samfund. Det er på tide, at vores kulturpolitik også kommer til at afspejle det.

Vi vil reformere og investere i dansk kulturliv

Som støtteparti har vi ved de seneste tre finanslove prioriteret kulturen. I 2019 pressede vi regeringen til at afskaffe omprioriteringsbidraget. Året efter kom vi bl.a. igennem med en ny spillestedsordning og et stort børne- og ungekulturudspil. Og sidste år lykkedes det bl.a. at få etableret Kulturens Analyseinstitut og sætte Danmarks nationale teaterfestival på Finansloven.

Men vores ambitioner rækker længere end til enkeltbevillinger og enkeltinstitutioner. Vi vil løfte kunsten og kulturens stilling i samfundet. Vi vil styrke kulturen i hele landet. Vi vil bringe kulturen ind i danskernes hverdag. Vi vil rydde op i forældede strukturer og frigøre midler til udvikling. Vi vil skabe bedre indtægtsmuligheder for vores kunstnere. Vi vil bære dansk kunst og kultur ud i verden. Vi vil bruge kunsten og kulturen til at løse tidens store kriser.

Det vil vi først og fremmest gøre ved at behandle kulturlivet med den seriøsitet og grundighed, som det fortjener. Kulturlivet har ikke brug for flere hovsaløsninger eller smarte signaturprojekter, der i virkeligheden bare har til formål at skjule, at der hverken er økonomi til at investere i kulturen eller indsigt til at forny strukturerne. Der er brug for ægte kulturpolitisk rugbrødsarbejde: Rigtige investeringer. Reelle reformer.

Der er nok at tage fat på. Museerne og scenekunsten har ventet i ti år på en reform. Den rytmiske musik fik aldrig det løft, der var forudsat i forarbejdet til den nye spillestedslov. Orkesterlandskabet er en rodebutik. Litteraturpolitikken, der kan løfte dansk litteratur ud til et bredere publikum i både Danmark og resten af verden – sådan én har vi slet ikke. Og den kulturelle offentlighed er langsomt ved at forsvinde. Osv. Osv.

---

400 millioner kroner mere om året til kultur

Med dette investerings- og reformudspil lægger vi op til et løft af hele Danmarks kulturliv på 400 millioner kroner frem mod 2030. Udspillet omfatter konkrete forslag til investeringer og reformer på alle de store kunst- og kulturområder og med blik for de konkrete udfordringer og muligheder, der gør sig gældende på de enkelte områder. Det drejer sig om museer, scenekunst, musik, litteratur, billedkunst, arkitektur og højskoler¹. Samtidig foreslår vi en række tværgående initiativer, der kan løfte kunsten og kulturens generelle stilling i samfundet og skabe en stærkere kulturel offentlighed.

1. MUSEUMSREFORM

Radikale Venstre vil have en museumsreform, der åbner for flere statsanerkendte museer, indfører et differentieret tilskudssystem med forskellige museumskategorier og skaber en mere retfærdig og gennemsigtig fordeling af museumsmidlerne.

Debatten om en museumsreform har efterhånden varet i et årti. Den nuværende museumslov er fra 2001, men blev revideret i 2013 på baggrund af en udredning om fremtidens museumslandskab. Siden har debatten bølget frem og tilbage, og museumsloven kritiseres fortsat for at være forældet. Kritikken går dels på, at museumsloven ikke afspejler museernes eksisterende rolle og arbejdsgrundlag, men også at tilskudsfordelingen er uigennemsigtig og uretfærdig.

Debatten kulminerede under daværende kulturminister Mette Bock, der i 2017 igangsatte en proces for udviklingen af en ny museumsstruktur. Hun nedsatte to visionsgrupper, der skulle se på arbejdsdelingen mellem stat og kommuner og komme med forslag, der skabte råderum, objektivitet og transparens i tilskudssystemet. Men et folketingsvalg kom på tværs.

Da Joy Mogensen tiltrådte som kulturminister, tog hun museumsstafetten op og satte sit ministerium til at arbejde videre med konkrete forslag til en ny tilskudsmodel. Men så kom corona på tværs. Nu sidder der en ny kulturminister på Gammel Strand, og selvom Ane Halsboe-Jørgensen for nyligt åbnede for en reform, så kommer der ikke til at ske noget før et valg.

Vi vil til gengæld arbejde for, at det bliver det allerførste, en ny kulturminister kaster sig over. Efter ti års debat, usikkerhed og udskydelser fortjener museerne afklaring. Men de fortjener frem for alt en moderne museumslov, der afspejler deres rolle i et moderne samfund, og som fordeler museumskronerne på en gennemsigtig og retfærdig måde.

Arbejdet med en museumsreform og tilskudsfordeling skal tage udgangspunkt i en fornyet diskussion af museernes opgaver i forhold til samling, formidling, forankring og forskning – men også en diskussion af, om det giver mening at stille de samme opgaver til alle. Vi mener, at tiden er kommet til en mere differentieret museumslov med forskellige museumskategorier, opgaver og bevillingsniveauer. Akkurat som vi kender det fra

¹ Filmområdet og sport-, fritids- og foreningsområdet er ikke berørt af dette udspil. Den radikale filmpolitik er behandlet i vores medieudspil og vil blive uddybet i et selvstændigt filmudspil op til filmforhandlingerne. Vi vil også komme med et selvstændigt udspil i fht. sport, fritid og foreningsliv.

---

andre kulturområder – scenekunsten, orkesterområdet og spillestederne – der opererer med forskellige kategorier og niveauer.

Vi vil nedsætte en ekspertgruppe bestående af en bred gruppe af museumsfolk fra det danske museumsvesen og udlandet, der skal udarbejde konkrete forslag til en differentieret museumslov og et nyt, differentieret tilskudssystem. Både de ikke-statsanerkendte, statsanerkendte og statslige museer skal indgå i arbejdet, og der skal arbejdes med forskellige museums-kategorier (fx specialmuseer) med forskellige opgaver og forpligtelser.

Vi afsætter 40 millioner til reformen, så det både bliver muligt at åbne for nye statsanerkendte museer og løfte nogle museer til et højere bevillingsniveau, uden at det dog fører til alt for store nedskæringer andre steder.

Økonomi

MUSEER	BELØB I MIO. KR.
Museumsreform	40
I alt	40

2. REVISION AF SCENEKUNSTLOVEN

Radikale Venstre vil revidere scenekunstloven for at etablere flere regionale teatre, oprette en permanent ordning for turné- og projektteatre og frigøre midler til udvikling inden for scenekunsten. Vi vil oprette en ny uddannelse i drama- og dansepædagogik i Holstebro og bevare den eksisterende danseuddannelse i København. Vi vil gøre de midlertidige finanslovsbevillinger til børne- og ungdomsteater og Danmarks nationale teaterfestival permanent.

Debatten om en ny støttestruktur med flere teaterkategorier har rumlet i over 10 år. Problemerne er velkendte og detaljeret beskrevet i rapport efter rapport. Men der er ikke taget hånd om de gammelkendte problemer eller grebet ud efter nye potentialer. Det er et ulykkeligt spild. For dansk scenekunst har et umanerligt højt niveau.

Helt tilbage i 2010 udgav Teaterudvalget – efter bestilling fra kulturministeren – den store rapport, "Veje til udvikling". Rapporten kom med anbefalinger til en ny og mere fleksibel støttestruktur og havde især fokus på turné- og projektteatrenes usikre rammer og behovet for flere frie midler. Anbefalingerne i "Veje til udvikling" blev imidlertid aldrig fulgt op af egentlig politisk handling. Så i 2015 tog en ny kulturminister initiativ til en ny dialogrække – Scenekunstdialog – som resulterede i endnu et visionspapir. Også dette visionspapir satte fokus på turné- og projektteatrenes usikre rammer – uden at det dog førte til en løsning, hvorfor problemet fortsat er uløst².

² Scenekunstdialog mandede ud i Udviklingsplatformen, der arbejder med at opkvalificere turné- og projektteatrene, men som altså ikke gør noget ved det grundlæggende problem: Manglen på en sikker økonomisk ramme.

I de seneste fem år er der dukket et nyt emne op i teaterdebatten: Egnsteatrenes uindfriede potentiale. Egnsteatrene har flere steder fået vokseværk. Produktionerne strutter af kunstnerisk selvtilid, teatrene går i samspil med deres publikum på helt nye måder og rækker ud til større geografiske områder. Det blev delvist honoreret i scenekunstaftalen fra 2019, hvor tre jyske teatre blev løftet op til såkaldte §5 teatre. Der blev i den forbindelse oprettet en særlig kategori af teatre med regionale opgaver på tværs af flere kommuner inden for rammerne af scenekunstloven. Problemet er dog, at der reelt kun var tale om, at tre teatre blev løftet over i § 5-ordningen, selvom det har vist sig, at potentialet er langt større. Egnsteatre rundt i hele landet står og tripper for at opnå samme status og blive et regionalt kraftcenter for scenekunst.

Det varmeste emne i scenekunstopolitikken lige nu er dog uden tvivl beslutningen om at flytte danseuddannelsen fra København til Holstebro. Beslutningen er blevet mødt af kraftig kritik fra en samlet scenekunstbranche, der ser det som et opgør med 20 års pionerarbejde for at skabe en verdensanerkendt³ danseuddannelse i Danmark og integrere dansen og teatret i et samlet scenekunstmiljø. Samtidig har miljøet længe efterlyst en ny uddannelse i drama- og dansepædagogik.

Vi foreslår derfor en revision af scenekunstloven med følgende fokus:

Ny permanent ordning for turné- og projektteatre

Vi vil give turné og projektteatrene en permanent ordning.

Turné- og projektteatrene har ikke egen scene, men baserer deres virksomhed på coproduktioner og turnerer. De spiller både på højtprofilerede scener i ind- og udland og rundt på danske skoler, plejehjem, boligområder mv. Turné- og projektteatrene er således på en og samme tid noget af det mest nyskabende i dansk teater, og noget af det allermest borgernære, der findes. En stor del af udbuddet af danseteater og børne- og ungdomsteater i Danmark produceres af turné- og projektteatre.

Men selvom turné- og projektteatrene er en vital del af dansk scenekunst, findes der ikke en særlig ordning for dem. De trækker i stedet på løbende bevillinger i Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst, der egentlig er tiltænkt støtte til nye eksperimenterende projekter.

Vi vil derfor skabe en ny permanent støtteordning for de stærkeste turné- og projektteatre, hvor de kan indgå 3-4-årige driftsaftaler med Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst. Norge har en tilsvarende ordning for deres turné- og projektteatre. Det vil sikre stabile og langsigtede rammer om de stærkeste danske turné- og projektteatre og modgå den proletarisering af scenekunsten, som desværre har været et vilkår på området i mange år.

Ved at give turné- og projektteatrene deres egen ordning frigøres der midler i Projektstøtteudvalget for Scenekunst til udvikling i hele scenekunstmiljøet.

³ Det er ikke mere end et par år siden, at danseuddannelsen som den første kunstneriske uddannelse i Danmark opnåede den særlige akkreditering. Akkrediteringen bygger blandt på nærheden til resten af scenekunstmiljøet og det professionelle scenekunstmiljø i København.

1-2 regionale teatre i hver region

Vi vil udvide §5 ordningen for regionale teatre, så der bliver mellem 1-3 regionale teatre i hver region. Det vil føre til en markant styrkelse af teater i provinsen. I dag er der kun §5 teatre i Nordjylland (Vendsyssel Teater), Midtjylland (Randers Teater) og Region Syddanmark (Fredericia Teater).

Ordningen skal fungere som en overbygning til den eksisterende egnsteaterordning og gives som et særligt statsligt tilskud til de teatre, der kan løfte den særlige regionale forpligtelse. Denne består bl.a. i at række ud til publikum i hele regionen, indgå samarbejde med de lokale kommuner og andre lokale institutioner, bidrage til lokal talentudvikling og dramapædagogiske indsatser samt sikre adgang til projektteatre uden fast scene.

Ny uddannelse i drama- og dansepædagogik

Der er et stort potentiale i at bruge dans og drama som pædagogisk redskab flere steder i den offentlige sektor – især i fht. børn, unge og ældre. Men drama- og danseundervisning har desværre været underprioriteret i årevis på vores uddannelser. Det skyldes blandt andet, at der mangler uddannede kompetencer indenfor feltet. Scenekunstmiljøet har derfor længe efterlyst en egentlig uddannelse i drama- og dansepædagogik.

I forbindelse med beslutningen om at udflytte Den Danske Scenekunstscoles danseuddannelser fra afdelingen i København til Holstebro, spillede en samlet dansk scenekunstbranche ud med et alternativt forslag om i stedet at oprette en helt ny bachelor- og masteruddannelse i Holstebro⁴.

Uddannelsen skal svare til 30 studiepladser og både uddanne egentlige drama- og dansepædagoger samt tilbyde efteruddannelse til lærere, pædagoger og kunstnere, der ønsker at bygge bro mellem scenekunsten og den offentlige sektor.

Vi støtter branchens forslag om at oprette en ny drama- og dansepædagogisk uddannelse i Holstebro og bevare den eksisterende danseuddannelse omkring scenekunstmiljøet i København. Det vil give et samlet løft af hele danseområdet og gøre, at Holstebro kan blive for dansen, hvad Fredericia er for musicalen. Samtidig sikrer vi, at mange års pionerarbejde for at integrere dansen med resten af scenekunsten og skabe en af Europas førende koreografi- og danseuddannelser ikke skylles ud med badevandet.

National teaterfestival

Danmarks store nationale teaterfestival, CPH STAGE, er blevet et samlingspunkt i dansk scenekunst. Festivalen opstod oprindeligt på initiativ af fire teatre, men er i dag en åben teaterfestival, hvor teatre fra hele Danmark kommer og præsenterer deres forestillinger over festivalens 10 dage. Programmet består af mere end 100 forestillinger foruden diverse events, readings, debatter, seminarer og meget mere.

⁴ Forslaget er udformet og støttet af en samlet dansk scenekunstbranche bestående af Dansk Skuespillerforbund, Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst, Udviklingsplatformen for Scenekunst, Scenekunstscolens Aftagerpanel samt branche- og arbejdsgiverorganisationen Dansk Teater.

Radikale Venstre fik sat festivalen på Finansloven i 2022. Den statslige bevilling anerkender festivalens betydning for det danske scenekunstmiljø og gør det muligt at udvide det åbne festivalprogram med et kurateret program, der præsenterer de vigtigste og mest bemærkelsesværdige forestillinger fra hele landet. Men nok så væsentligt sikrer bevillingen, at store forestillinger fra Vestdanmark kan få økonomisk tilskud til at flytte deres forestilling til festivalen – og at der kan laves turnéversioner af udvalgte forestillinger, så de kan komme rundt i hele landet efter selve festivalen. Vi vil gøre bevillingen permanent, der ellers udløber i 2025.

Børne- og ungdomsteater i skolen

Vi vil give alle børn og unge mulighed for at se en teaterforestilling på deres skole eller ungdomsuddannelse mindst én gang om året. Radikale Venstre fik derfor i forbindelse med Finansloven for 2021 næsten fordoblet tilskuddet til refusionsordningen, der yder 50 pct. tilskud til kommunernes indkøb af teaterforestillinger til aldersgruppen 0-16. Ordningen gjaldt oprindeligt kun for kommunale daginstitutioner og folkeskoler, men med bevillingsudvidelsen fik vi også udvidet den til ungdomsuddannelser, privat- og friskoler. Bevillingen har nu har en størrelse, der kan indfri målet om, at alle børn og unge på landets daginstitutioner, grundskoler og ungdomsuddannelser skal se en forestilling mindst én gang om året. Bevillingsforøgelsen udløber i 2024, men vi vil gøre den permanent.

Økonomi

SCENEKUNST	BELØB I MIO. KR.
Ny permanent ordning for turné- og projektteatre	20
Flere regionsteatre	20
Ny efteruddannelse i drama- og dansepædagogik	5
National teaterfestival CPH STAGE (forlængelse af FL).	5
Børne- og ungdomsteater på skoler (forlængelse af FL)	20
I alt	70

3. REVISION AF MUSIKLOVEN OG NY MUSIKHANDLINGSPLAN

Radikale Venstre vil overføre basisensemblerne og genre- og netværksspilstederne til musikloven og give dem en fast bevilling på finansloven. Det vil frigive midler til Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik, som bl.a. kan bruges til at udpege flere specialensembler og skabe en ny ordning for stadsorkestre. Derudover vil vi øge musikhandlingsplanens tilskud til koncertaktiviteter og udviklingsinitiativer inden for både den rytmiske og klassiske musik.

Musik er en af de bredeste kunstgenrer. Genremæssigt spænder det fra kommerciel pop til moderne kompositionsmusik. Og kulturpolitisk er der også tale om en pose blandede bolsjer – fra symfoniorkestre til rytmiske spillesteder til skolekoncerter.

Det gør det svært at behandle musikområdet under én hat, og det gør det heller ikke nemmere, at området er knopskudt i alle mulige retninger og med ulogiske opdelinger til

---

følge. Nogle orkestre og spillesteder ligger således under musikloven med en fast bevilling på finansloven. Andre må klare sig for midlertidige projekttilskud fra Kunstfondens Projektstøtteudvalg for Musik, Musikhandlingsplanen, udlodningsmidlerne eller midlertidige finanslovsbevillinger.

Det er derfor et mål i sig at rydde op i strukturerne, så der sikres større sikkerhed for etablerede kulturinstitutioner, samtidig med at der frigøres midler til udvikling af hele musikområdet. Og så halter den rytmiske musik stadig langt bagud på bevillingssiden.

Revision af musikloven

Basisensembler og specialensembler – og ny stadsorkesterordning

Alle etablerede orkestre og ensembler bør samles under musikloven. Det vil skabe stabilitet og sikkerhed for orkestre, der for længst har vist deres værd som etablerede dele af dansk musikliv.

Det gælder navnlig Danmarks fem basisensembler, der har været en fast del af det danske musikliv lige så længe som landsdelsorkestrene. De er en vigtig partner for de danske komponister og står for hovedparten af bestillinger og uropførelser af ny dansk kompositionsmusik. Alligevel er de ikke en del af musikloven, men må klare sig for midlertidige bevillinger fra Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik.

Vi vil flytte Danmarks fem basisensembler ind under musikloven og give dem en fast driftsbevilling på finansloven. Det drejer sig om Ensemble MidtVest (hjemmehørende i Herning), Esbjerg Ensemble, Randers Kammerorkester, Aarhus Jazz Orchestra og Ensemble Storstrøm. Ensembleerne skal fastholde deres stærke lokale forankring, og derfor skal kommunal medfinansiering fortsat være en vigtig del af deres økonomi.

Ved at flytte basisensemblerne ind på Musikloven frigøres der midler i Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik, som kan bruges til udvikling og udpegning af flere specialensembler.

Der er i dag udpeget syv specialensembler inden for både klassisk musik og folkemusik. Med de frigjorte midler vil man både kunne løfte eksisterende specialensembler og udpege endnu flere. Det vil skabe et rigere og mere varieret orkesterlandskab, især hvis der udvides med specialensembler inden for andre genrer. Det kunne for eksempel være hele BigBand-området med Nordkraft BigBand i Aalborg, Odense BigBand og Copenhagen Jazzorkestra, der i dag klarer sig for et-årige bevillinger, men som med den rette investering ville kunne løfte både lokale og regionale opgaver.

Vi vil undersøge, om specialensembleordningen kan udbygges med en stadsorkesterordning, der tilskynder kommuner til at indgå samarbejde med specialensemblerne om at blive stadsorkestre – lige som det fx er sket med specialensemble Dreamers Cirkus, der er blevet stadsorkester i Roskilde. På den måde sikrer vi ikke bare kvalitet og variation i det danske orkesterlandskab – men også lokal forankring og geografisk spredning.

Kvalitetsvurderinger af orkestre under Musikloven

I dag bliver der ikke foretaget en egentlig kvalitativ vurdering af det kunstneriske niveau blandt orkestre, ensembler og kor under musikloven. Det betyder, at vi ikke ved, om de lever op til det ønskede kunstneriske niveau, samtidig med at dem, der gør det godt, ikke får nogen formel anerkendelse af det.

Vi vil derfor indføre et krav om, at der foretages faste og tilbagevendende vurderinger af det kunstneriske niveau af alle orkestre, ensembler og kor under Musikloven. Vurderingen skal foretages af uvildige og udenlandske eksperter.

Genre- og netværksspillesteder

I forbindelse med Finansloven for 2021 fik Radikale Venstre etableret en ny spillestedsordning for mindre lokale og mere specialiserede spillesteder, de såkaldte genre- og netværksspillesteder. Men ordningen udløber i 2024.

Vi ønsker at sikre genre- og netværksspillestederne som en fast del af fremtidens danske livscene ved at rykkes dem ind i musikloven og over på en fast finanslovsbevilling parallelt med de regionale spillesteder.

Styrket musikhandlingsplan

Musikhandlingsplanen har siden 2004 fungeret som et dynamisk værktøj, der skal understøtte fødekæden og udviklingsmulighederne i dansk musikliv. Den er især essentiel for den rytmiske musik, der fortsat er stærkt underfinansieret. Men behovet og potentialet på tværs af hele musikområdet er langt større, end de økonomiske rammer hidtil har lagt op til.

Vi vil derfor forøge Musikhandlingsplanen fra 40 til 65 millioner kroner med fokus på at styrke koncertudbuddet i hele landet og inden for alle genrer, sikre udvikling inden for både den rytmiske og klassiske musik samt bringe dansk musik ud over landets grænser.

Koncertvirksomhed, talentudvikling og eksport inden for den rytmiske musik

Da spillestedslovgivningen blev vedtaget i 2000, blev der kun afsat halvt så mange midler til implementeringen, som Statens Musikråd havde anbefalet i forarbejdet til spillestedsloven. Derfor taler man i livebranchen ofte om den "halve spillestedslov". Det var baggrunden for, at vi i 2021 etablerede ordningen for genre- og netværksspillesteder. Men vi er slet ikke i mål. Vi ønsker at give den rytmiske scene endnu et økonomisk rygstød ved at udvide Musikhandlingsplanens tilskud til koncertvirksomhed og talentudvikling.

Vi vil sørge for mere levende musik rundt i hele landet ved at øge *honorarstøtten og transportstøtten*. De to ordninger bidrager til at bringe musikken rundt i hele landet og skabe mangfoldighed både i forhold til genrer, koncertformater og publikum. Dengang honorarstøtten blev foreslået, blev der lagt op til ca. 50 mio. kr. årligt, men den samlede ramme er i dag kun lige knapt 20 mio. kr. Ordningerne er nemme at ansøge og animerer derfor til at også små foreninger, forsamlingshuse, kulturhuse og kommuner sætter professionelle musikere på plakaten.

Vi vil styrke *de regionale spillesteders* arbejde med talentudvikling og ungdomspleje. Arbejdet med de unge talenter er vigtigt for udviklingen af det nationale musikliv. Samtidig rummer det et stort potentiale for at gøre spillestederne til kulturelle samlingssteder for unge i hele lokalmiljøet.

Vi vil støtte *Bandakademiet* og andre initiativer, der arbejder professionelt med talent- og karriereudvikling inden for den rytmiske musik. De er i høj grad finansieret gennem partnerskaber og vil kunne få langt større gennemslagskraft og nå endnu bredere ud, hvis de også understøttes kulturpolitisk.

Vi vil øge støtten til *MXD Music Export Denmark*. Det kræver investering, viden og netværk at løfte sin musik ud af landets grænser. De store pladeselskaber har musklerne til at gøre det. Men i dag er mange musikere selvstændige chefer i eget hus. De skal have en ekstra håndsrækning for at bryde igennem på den internationale musikscene. Den ekstra støtte til *MXD Music Export Denmark* skal målrettes artister, der ikke har et stort pladeselskab i ryggen.

Når danske sangskrivere bidrager til store internationale gennembrud, sker det ofte på sangskriver camps, hvor professionelle sangskrivere og producere mødes og skriver nye sange. Det intensive format gør, at innovationen og inspirationen er tårnhøj. Gevinsten er både højt kunstnerisk output, styrket netværk og økonomi. Vi vil støtte professionelle sangskriver camps i forskellige genrer.

Opsøgende aktiviteter og talentudvikling inden for den klassiske musik

Landsdelsorkestrene fik i sidste musikhandlingsplan et lille ekstra tilskud til at lave opsøgende aktiviteter i deres region. Orkestrene har mod på opgaven, men det kræver en mere fleksibel model, hvis det fulde potentiale skal indfries. Vi foreslår derfor en ny forsøgsordning med Aarhus symfoniorkester, hvor orkestret får en ekstra bevilling til at oprette et fleksibelt 'rejsehold' af musikere ("**Ensemble X**"). Musikerne er fuldtidsansatte i Aarhus Symfoniorkester, men deler deres arbejdstid mellem symfoniske koncerter og outreach.

Danmark er håbløst bagefter Norge og Finland, når det gælder udviklingen af dirigenter. For at skabe udviklingsmuligheder for unge dirigenter, har Aarhus Symfoniorkester oprettet en Assisterende Dirigent stilling med støtte fra Augustinus Fonden. Men indtil videre er det en franskmænd og en colombianer, der har fungeret i stillingen, fordi der simpelthen ikke har været kvalificerede danske ansøgere. Senest er Malko dirigentskolen, der egentlig udsprang af Malko konkurrencen, konverteret til en international skole, og ingen af de nuværende studerende kommer fra Danmark. Vi vil derfor lave en strategi for at uddanne gode dirigenter med inspiration fra Norges "Dirigentløftet".

Udbredelse af folkedans

Folkedansen er på vej frem og er både levende dansk kulturarv og en mulighed for fælles oplevelser og fysiske fællesskaber. Levende musik i skolen har allerede folkemusik i deres katalog og vil gerne tilføje dansen, men det vil kræve ekstra midler til danseinstruktører og opdateret undervisningsmateriale til lærerne. Vi foreslår en ekstra bevilling til Levende musik i skolen, så de kan inkludere folkedans i deres katalog til landets folkeskoler. Det ville potentielt kunne bringe dansen ud til hundredtusindvis af folkeskolebørn med en relativt lille indsats.

Levende Musik i Skolen

Vi vil give alle børn og unge mulighed for at høre en koncert af professionelle musikere mindst én gang om året på deres skole. Radikale Venstre fik derfor udvidet bevillingen til Levende Musik i Skolen og "Koncertløftet" med 10 mio. kr. på Finansloven for 2021. Det er vurderingen, at de med bevillingsudvidelsen ikke bare kan nå ud til alle skoler, men også alle ungdomsuddannelser. Vi vil gøre bevillingsudvidelsen permanent, der ellers udløber efter 2024.

Copenhagen Phil – Hele Sjællands Symfoniorkester

I forbindelse med Finansloven for 2021 og 2022 sørgede vi for, at Copenhagen Phils økonomi blev genoprettet efter omprioriteringsbidraget, så de er tilbage på deres oprindelige niveau ligesom de øvrige fire landsdelsorkestre. Men genopretningen udløber efter 2024. Vi ønsker at gøre den permanent på linje med de andre landsdelsorkestre.

Revision af loven om den kommunale musikskole

Under 10 pct. af de danske børn bruger den kommunale musikskole, og især i København er det påfaldende få, der har mulighed for at få plads i musikskolen. Samtidig vokser der private tilbud frem, der udvikler nye undervisningsformater og bryder med den traditionelle musikskoles fokus på eneundervisning i et instrument.

Det har åbnet for en diskussion af, om rammerne for den kommunale musikskole overhovedet svarer til den tid, vi lever i, og til den nye generation af musikskoleelever. Er der for meget fokus på eneundervisning og for lidt på gruppeundervisning og samspil? Udelukker den dyre eneundervisning for mange børn og unge fra at deltage? Kan det digitale i højere grad integreres i musikundervisningen? Kan samarbejdet mellem musikskolen og folkeskolen forbedres? Kan vi nå endnu flere børn ved at ændre på de lovgivningsmæssige rammer?

I Finansloven for 2021 blev der derfor afsat 20 mio. kr. årligt i 2021-2022 til at kommuner kan udvikle nye, eksperimenterende modeller for musik- og kulturskoler med det formål at give flere børn og unge adgang og lyst til kunstnerisk deltagelse.

Vi vil nedsætte en arbejdsgruppe, der på baggrund af forsøgene og i dialog med musikskolemiljøet udarbejder et oplæg til ændringer i Musikskoleloven og bekendtgørelse for musikskolerne. Arbejdsgruppen skal også afdække forskelle i kommunernes prioritering af musikskolerne og overveje, om der skal indføres krav til den kommunale musikskoles rolle og størrelse, så man undgår store forskelle og sikrer, at alle børn får mulighed for at modtage fritidsundervisning i musik på eller i nærheden af deres folkeskole.

Det skal også undersøges, om Musikskoleloven skal samtænkes og måske ligefrem integreres med en ny lovramme for billedskolerne – altså i en fælles lov om kommunale kulturskoler. Arbejdsgruppen må gerne operere med forskellige økonomiske scenarier, men der er i dette udspil ikke taget stilling til den endelige økonomi.

Økonomi

MUSIK	BELØB I MIO. KR.
Basisensembler ind i musikloven (herunder frigivelse af midler til specialensembler og stadsorkestre)	30
Netværksspilsteder ind i Musikloven (Forlængelse af FL)	12
Udvidelse af Musikhandlingsplanen	25
Revision af Musikskoleloven	-
Levende Musik i Skolen (forlængelse af FL)	10
Copenhagen Phil – Hele Sjællands Symfoniorkester (forlængelse af FL)	5,9
I alt	82,9

---

4. LITTERATURPOLITIK

Radikale Venstre vil arbejde for, at Danmark får en litteraturpolitik, der styrker produktionen af ny dansk litteratur, fremmer den danske læsekultur og bringer dansk litteratur ud i verden.

Danmark skal have en litteraturpolitik. Vi halter langt bagud i forhold til lande som Norge og Island, der har gjort litteratur til en offensiv kulturpolitisk og udenrigspolitisk satsning.

Grundmaterialet i Danmark fejler ellers ikke noget og spændvidden er enorm. Antallet af danske udgivelser er steget de sidste ti år, og vi har et bredt felt af dygtige forfattere inden for alle genrer: Morten Papes Amagerrealisme, Thomas Korsgaards udkantslitteratur, Helle Helles provinspoesi, Stine Pilgaard's hverdagseksistentialisme, Anne Lise Marstrand Jørgensens store historiske romaner og Charlotte Weitzes klimalitteratur. De kaster nyt lys over vores land og historie, de reflekterer over tidens store spørgsmål, og de fornyer vores sprog.

Men det er – med få undtagelser – ikke nemt at leve af at være forfatter i Danmark. Selv anerkendte forfattere må klare sig med en kludetæppeøkonomi bestående af legatpenge, bibliotekspenge og indtægter fra salg, undervisning og foredrag. Det gør det svært at koncentrere sig om selve kerneopgaven – at skrive.

Samtidig må vi se i øjnene, at den danske læsekultur er truet. Danske børn og voksne læser simpelthen mindre. På børneområdet er flere parter gået sammen om at udvikle en national læsestrategi for børn og unge. Det er et vigtigt initiativ, for uden fremtidens læsere, forsvinder litteraturen.

Men der er også brug for en mere grundlæggende indsats for at styrke litteraturens rolle i samfundet. Engang var litteraturen en naturlig del af den offentlige samtale. De store bogklubber leverede litteratur af høj kvalitet direkte hjem i danskernes reoler og sørgede for, at mange læste og talte om de samme bøger. Litteraturen var en fælles referenceramme og en social aktivitet. I dag har tv-serierne i vidt omfang overtaget den rolle. Det er dem, der udveksles anbefalinger af på de sociale medier, og som diskuteres henover kantinebordet.

Vi vil arbejde for, at litteraturen genindtager positionen som samtaleemne rundt ved landets middagsborde og kantiner. Og så vil vi arbejde for, at Danmark igen kommer på det litterære verdenskort. Dansk litteratur fortjener et meget bredere publikum både herhjemme og ude i verden.

Vi vil derfor give Danmark en offensiv litteraturpolitik, der skaber mere arbejdsro og flere indtægtskilder for forfatterne, øger læselysten blandt danskerne og bringer dansk litteratur ud i verden.

Kunstnerlegater (arbejdslegater)

Det sted, hvor litteraturstøtten virkelig rykker i forhold til nyskabelse og sikring af en fri og levende dansksproget litteratur, er i Statens Kunstfond, både de frie midler i form af arbejdslegaterne og projektstøtten.

Den seneste undersøgelse fra Kulturministeriets Bogpanel viser, at litteraturstøtten i Kunstfonden virker og virker godt. Men den viser også, at der er øget pres på støtten. Den

---

skal dække flere og flere hybridgenrer, og i det hele taget er ansøgningsmængden steget betydeligt. Midlerne fordeles i et tyndere og tyndere lag, hvilket gør udfordringerne med kludetæppeøkonomien endnu større. Vi vil derfor afsætte flere midler til arbejdslegater.

Litterære saloner

Selvom dét at læse oftest sker alene, så spiller fællesskab og samtale en stor rolle for læseoplevelsen. Det kan være i deciderede bogklubber, litteraturmøder, til foredrag eller i uformel samtale med familie, venner og kolleger. Samtidig ser vi en udvikling, hvor foredrag omkring en udgivelse efterhånden er blevet en lige så vigtig indtægtskilde for forfatterne som selve salget. En udvikling som i øvrigt er helt parallel med udviklingen inden for musikken, hvor koncerter er blevet et lige så vigtigt indtægtsben som musiksalg.

På børneområdet lancerede Kunstfonden sidste år ordningen, "Levende litteraturmøder for børn". Ordningen betyder, at institutioner kan søge om honorarstøtte til besøg af forfattere, illustratorer og kritikere. Ordningen indeholder også et katalog med et bredt udvalg af forfattere, illustratorer og litteraturkritikere, som kan tjene som inspiration for lærere og pædagoger. Forfattere kan ansøge om at komme med i kataloget.

Vi vil lave en tilsvarende ordning for litterære saloner for voksne. Arrangører af enhver slags – foreninger, biblioteker, boghandlere, arbejdspladser etc. – kan søge om honorarstøtte til besøg af forfattere, illustratorer og kritikere. Hvert år udarbejdes der et katalog med inspiration til konkrete arrangementer. Ordningen vil kunne få sendt flere forfattere ud i landet og skabe nye læsere gennem konkrete møder med forfattere og litterær formidling.

National læsestrategi

Dansk læsekultur er truet. Børn og voksne læser mindre. Ændringerne er størst i forhold til læsning af skønlitteratur og ses mest i aldersgruppen 30-59 år. Her er andelen af danskere, der ofte læser skønlitteratur, faldet med 10 procentpoint siden 2010. Blandt danske skoleelever er det blot 20 procent, der rigtig godt kan lide at læse – mod 43 procent internationalt.

Udviklingen er hverken ny eller overraskende. Konkurrencen om vores tid er enorm. Ikke mindst fra gaming, streaming og YouTube. Vi ønsker os ikke tilbage til en tid uden de mange nye, internationale tilbud. Men vi bliver nødt til at erkende, at jo hårdere og mere international konkurrencen om vores tid er, desto mere må vi lægge os i selen for at fastholde et rum for vores egen nationale kultur og litteraturen som kulturelt samlingspunkt. Det er derfor vigtigt, at en række aktører – med Danmarks Biblioteksforening i spidsen – er gået sammen om at foreslå en national læsestrategi for børn og unge. Strategien bygger på en fælles indsats på tværs af skole, hjem, bibliotek og andre aktører, der er omkring børns læsning.

Vi vil skabe en politisk opfølgning på strategien – og udvide med et voksenperspektiv. For det er ikke kun læsekulturen blandt børn, der er truet. Målet er at udvikle en stærk læsekultur i Danmark, der sikrer litteraturen en stærk position i danskernes hverdag og dansk kultur.

Lektoratsordningen

Lektoratsordningen medvirker til at udbrede kendskabet til dansk sprog, litteratur og samfundsforhold i udlandet gennem støtte til udenlandske universiteter. Der undervises og forskes i dansk sprog, litteratur, kultur og samfundsforhold på flere end 65 universiteter verden over, hvor over 2.000 udenlandske studerende læser dansk som hoved- eller bifag. Ordningen var ved at blive nedlagt i 2022, men det lykkedes at få den videreført indtil i 2025. Vi ønsker at gøre den permanent.

Økonomi

LITTERATUR	BELØB I MIO. KR.
Arbejdslegater øges med 50 pct. (fra 30 til 45 mio. kr.)	15
Litterære saloner	5
National læsestrategi	10
Lektoratsordningen (forlængelse af FL)	7,5
I alt	37,5

5. BILLEDKUNSTPOLITIK OG ARKITEKTURPOLITIK

Radikale Venstre vil fremme den kunstneriske vision i det offentlige rum, bringe kunsten ud til flere danskere og styrke billedkunstnernes arbejdsforhold. Vi vil også integrere kunsten og klimaet i en kommende arkitekturpolitik.

I de seneste år har billedkunstpolitik især handlet om billedkunstnernes sårbare økonomi. Debatten tog for alvor fart i 2018, hvor CBS udgav et forskningsprojekt, der viste, at billedkunstnernes økonomi er stærkt presset, og at de må hente mere end halvdelen af deres indkomst på andet arbejde end kunstnerisk virksomhed. Det er med andre ord en kæmpe udfordring at leve af sin kunst i Danmark til trods for, at der er tale om mennesker, der har taget nogle af landets bedste og dyreste uddannelser.

En del af forklaringen er, at vi som samfund simpelthen ikke honorerer kunstnere rimeligt for deres arbejde. Det var den problemstilling, kunstner Jens Haaning satte på spidsen med sit værk "Take the Money and Run". Mange kunstnerne får ikke noget honorar, når de udstiller, og det er sjældent, at de modtager støtte til produktion af nye værker. Den form for proletarisering af billedkunsten kan vi ikke være bekendt. Men det er også et vanvittigt spild af kunstnerisk potentiale, når uddannede og anerkendte kunstnere skal bruge deres tid på alt muligt andet end kunst – eller ligefrem vælger at søge væk fra kunsten.

Men vi har også brug for en mere generel diskussion af, hvad vi vil med kunsten – og hvor vi har brug for den. Vi skal væk fra den smalle opfattelse af kunst som noget, der bare hænger på et kunstmuseum eller i et privat hjem. Kunst handler grundlæggende om at tale til vores æstetiske sans, pirke til vores nysgerrighed, udfordre vores intellekt, åbne vores sanser, vække vores fantasi, skabe genkendelse og fremmedgørelse og røre vores følelser. Det er en tilgang til dét at være menneske og samfund, som gerne skulle gennemsyre alt, hvad vi gør – og ikke mindst den måde, vi gør det på. Lige fra at bygge

---

en bro til at drive en børnehave. Vi er så vant til at tænke i funktion i vores super effektive moderne samfund. Men som mennesker har vi også brug for at tænke i æstetik og mening.

Udvid kunstcirkulæret med kommuner, regioner og anlæg

Kunst er ikke kun noget, man går på museum for at se. Kunst handler grundlæggende om at gå til verden med et nysgerrigt og æstetisk blik. Det er derfor vigtigt, at alle offentlige rum altid bærer en kunstnerisk vision. Tænk bare på, hvad smukke gamle broer og industribyggerier har gjort for vores byrum. Det er eksempler på byggerier, hvor funktion og kunstnerisk vision går hånd i hånd.

Der findes allerede i dag et krav om, at alt større statsligt byggeri – eller byggeri til brug for institutioner, der modtager statsligt driftstilskud på mindst 50 procent – skal afsætte 1,5 procent af de samlede håndværkerudgifter til kunst. Men der findes ikke et tilsvarende krav for regionale og kommunale byggerier samt for statslige anlægsarbejder.

Nogle kommuner og regioner har alligevel valgt at prioritere kunst i forbindelse med byggeri – for eksempel Gladsaxe kommune og Region Hovedstaden. Sidstnævnte har for eksempel taget initiativ til den meget smukke udsmykning i Rigshospitalets nye fløj. Men andre kommuner og regioner er meget langt fra tanken om kunst i byggeriet. Det er ikke bare trist for dansk kultur, men også for borgerne, fordi der er evidens for, at kunst og haver kan bidrage til helingsprocessen.

Potentialerne i at tænke kunsten ind i den grønne omstilling er også store. Hvis vi formår at tænke arkitektur, landskab og billedkunst sammen fra starten, kan Danmarks ikke bare blive et foregangsland i forhold til bæredygtige løsninger, men også i forhold til kunst, æstetik og folkelig opbakning. Tænk for eksempel, hvis energi-øen ikke bare blev en teknologisk hjørnesten i den grønne omstilling, men også en global turistattraktion.

Vi vil arbejde for, at der afsættes 0,5 pct. af håndværkerbudgettet til kunst i statslige anlæg og regionale og kommunale byggerier, og at kunstcirkulæret på sigt bør udvides til regioner, kommuner og anlæg.

Krav om rådgivning fra Akademiraadet

Hvis vi skal sikre, at kunsten integreres i alt offentligt byggeri, så er det ikke nok, at vi afsætter en bestemt andel af håndværksudgifterne til "kunstnerisk udsmykning". Det er også vigtigt, at der er en overordnet vision for den kunstneriske og arkitektoniske helhed, og at kunsten indgår som en integreret del af selve byggeriet.

Det er noget, der let går tabt i den nuværende praksis, hvor billedkunsten ofte kommer ind efter byggeriet. Arkitekturen og kunsten skal i stedet integreres i en samlet, kunstnerisk vision for byggeriet. Vi vil derfor indføre et krav om, at offentlige byggerier af en vis størrelse allerede tidligt i processen skal søge rådgivning hos Akademiraadet for at lave en egentlig kunstnerisk og arkitektonisk helhedsvision.

Akademiraadet består af både billedkunstnere, bygnings- og landskabsarkitekter og har derfor altid øje for helheden – fra den store byplan til den lille lokale udsmykning. Akademiraadet har allerede i dag erfaring med uvildig, principiel og overordnet rådgivning. Rådet peger ikke på konkrete billedkunstnere, men på metoder og forbilleder fra ind- og udland.

Bredere opdrag for offentlig arkitekturpolitik

Regeringen har nedsat et ekspertudvalg, der skal komme med inspiration til en ny national arkitekturpolitik. Ekspertudvalget skal fokusere på alment byggeri, bæredygtig arkitektur og aktive bymidter og landsbyer.

Vi mener, at kommissoriet skal udvides, så det også fremgår som et selvstændigt fokus at genskabe sammenhængen mellem billedkunst og arkitektur. Integreret billedkunst skal igen blive en naturlig del af al kvalitetsbyggeri. Ekspertgruppen bør af samme grund udvides med mindst én billedkunstner, så de to perspektiver integreres, som vi også kender det fra Akademiraadet.

Det bør også understreges, at bæredygtighedsperspektivet ikke kun drejer sig om driften af byggeriet – el, vand og varme – men også om selve opførelsen af nybyggeri. Vi har ganske få år til at nedbringe vores CO₂-udledning markant, og derfor er det ikke nok at have fokus på et byggeris langsigtede klimaregnskab. Alle alarmklokker ringer, når der i 2022 ser ud til at blive bygget mere end nogensinde, samtidig med at beton stadig er det foretrukne byggemateriale. Beton er en alvorlig udfordring for klimaet, men udgør også i stigende grad en trussel mod natur og biodiversitet, da det lægger beslag på stadig større land- og havarealer. Ekspertgruppen skal derfor udvide bæredygtighedsperspektivet, så det ikke kun omfatter krav til bæredygtig drift, men også til genanvendelse af byggematerialer, udvikling og anvendelse af nye bæredygtige byggematerialer samt incitamenter til bevaring frem for nedrivning.

Støtte til kunsthallerne og andre udstillingssteders honorering af kunstnere

Vi vil understøtte samtidskunsten i Danmark. Det kræver bedre honorering af udstillende kunstnere og mere stabile rammer om samtidskunsten institutioner.

En undersøgelse fra 2019 viste, at omkring halvdelen af de billedkunstnere, der har udstillet på statslige og statsstøttede kunstinstitutioner, har finansieret det meste af udstillingssarbejdet af egen lomme. To tredjedele af kunstnerne oplyser, at de ikke har fået honorar af udstillingsstedet, og hele 80 procent har ikke modtaget støtte til produktion af nye værker. Vi vil derfor indføre et krav om ordentlig honorering af kunstnere på statslige og statsanerkendte institutioner og samtidig skabe en ordening med mulighed for at få dækket halvdelen af honoraret af staten.

De danske kunsthaller spiller en helt særlig rolle for samtidskunsten ved at vise udstillinger med levende og skabende kunstnere, som reflekterer det samfund, vi er en del af. Kunsthallerne i Danmark løfter også en særlig opgave i billedkunstens økosystem ved at forme fremtidens talenter og bygge bro til den internationale kunstscene. Men kunsthallernes økonomi er meget ustabil og primært baseret på tilskud fra fonde og kommuner. Vi vil understøtte kunsthallerne ved at give dem en fast statslig bevilling, som skal bruges til honorering af udstillende kunstnere.

Kunstsalon

Ligesom litterære saloner kan spille en stor rolle for læseoplevelsen, så kan kunstsalon

---

skabe en ekstra indtægtskilde for kunstnerne – helt ligesom forfatterforedrag er det for forfatterne.

Vi vil derfor lave en honorarstøtteordning for kunstsaler helt parallel med ordningen for litterære saloner. Arrangører af enhver slags – skoler, foreninger, biblioteker, arbejdspladser, festivaler etc. – kan således søge om honorarstøtte til besøg af billedkunstnere og kritikere. Ligesom inden for litteraturens område skal der hver år udarbejdes et katalog med inspiration til arrangementer. Ordningen vil kunne få sendt billedkunstnere ud i landet og skabe ny interesse for billedkunsten.

Kunst på arbejde

Det er en vigtig demokratisk opgave at bringe kunsten ud til dem, der ikke selv opsøger den. Ligesom det er en vigtig kulturpolitisk opgave at bryde skellet ned mellem samfund og kultur og gøre kunsten til en integreret del af vores fælles rum og samtaler.

Gennem snart 70 år har foreningen Kunst på Arbejde bragt kunst af høj kvalitet ud til offentlige og private arbejdspladser i hele Danmark. Kunst På Arbejde er en non-profit forening, som blev stiftet i 1954 af bl.a. Knud W. Jensen, nogle år inden han åbnede Louisiana. Kunst på Arbejde modtager ikke offentlig støtte, men er i praksis en af Danmarks største samlinger og museer med godt 2.500 værker fra 1950'erne til i dag og et dagligt "besøgstal" på 30.000.

Efterspørgslen og potentialet er dog endnu større, end foreningens økonomi og ressourcer rækker til. Foreningen ønsker at øge kapaciteten ved at indgå aftaler med en række af landets dygtige kunstnere om at bringe deres værker ud til arbejdspladser. Der vil være tale om en ny model, hvor Kunst på Arbejde erhverver værkerne over tid. En rundspørge blandt kunstnere og arbejdspladser viser, at der er stor interesse for modellen, der både vil bidrage til at kunst, der ellers står opmagasineret, vil komme ud til danskerne, samtidig med at det vil bidrage til en mere bæredygtig kunstscene.

Arbejdsophold

Der har gennem en årrække været debat om danske billedkunstnere og kunsthåndværkeres håndværksmæssige færdigheder samt indtjeningsmuligheder. Gennem de sidste årtier er store dele af produktionen flyttet ud af Danmark. Det betyder, at danske kunstnere ikke længere har de samme muligheder for at komme i praktik på større produktionsfaciliteter, få fingrene i materien og få viden og knowhow fra de faglige medarbejdere. Samtidig har de kunstneriske uddannelser skåret på faciliteterne og i antallet af værkstedstimer, hvor de studerende arbejder med hænderne.

Danske billedkunstnere og kunsthåndværkere står derfor i dag i en situation, hvor de mangler både faciliteter og tid til at opøve konkrete teknikker og metoder. Det gælder uanset om man er billedkunstner, der laver litografier, eller om man er keramikker eller stenhugger. Det påvirker også indtjeningsmulighederne, da det er svært at takke ja til opgaver, hvis man hverken har de nødvendige færdigheder eller faciliteter til at realisere opgaverne. Meget udstyr er simpelthen for dyrt at investere i som kunstner.

Derfor ansøger flere og flere kunstnere om et arbejdsophold på Statens Værksteder for Kunst. Gennem arbejdsopholdet får de adgang til konkrete faciliteter og mulighed for at

---

udvikle metoder og teknikker. Opholdet kan være forudsætningen for at takke ja til en konkret opgave, men det er også en mere langsigtet investering i den enkeltes faglige kompetence, konkurrenceevne og netværk.

Desværre kan kapaciteten ikke følge med behovet for arbejdsophold. Flere og flere bliver afvist, og for nogen er det heller ikke foreneligt med et familieliv at tage et længerevarende arbejdsophold i København. Dertil kommer, at der er nogle metoder og teknikker, som kræver plads, og som kan indebære nabogener i tætbebyggede områder i form af støj, larm, røg og lugt.

Derfor vil vi give flere mulighed for at tage et arbejdsophold på et af de tre artist-in-residence-steder uden for København: Guldagergaard (for keramikere), Hollufgård (for billedhuggere, men desværre lukningstruet pt.) og Grafisk Værksted Næstved (for grafikere). Statens Værksteder samarbejder allerede med AIR MALT i Ebeltoft om arbejdsophold inden for glaskunst.

Lov om kommunale billedkunstskoler

Landets selvejende og kommunale billedskoler modtager ikke statsstøtte og har ingen selvstændig lovramme, der kan sikre standarder for undervisningskvalitet og for underviseres arbejdsvilkår. Til sammenligning er landets musikskoler statsstøttede og har egen lovgivning, der blandt andet sikrer fælles standarder for læreplaner og refusion af lærerlønnings.

Det giver hverken mening eller er rimeligt, at der er denne forskel. Billedkunst er en lige så værdifuld og alment dannende kunstform som musik. Børn og unge med interesse i billedkunst fortjener de samme muligheder for at møde den professionelle billedkunst, lære om kunstneriske arbejdsprocesser og afprøve deres talent.

Flere kommuner har da også allerede integreret de to områder i fælles kulturelle og musiske skoler. Men det er både bøvlet og urimeligt, at man kan opnå statsstøtte til den ene aktivitet, men ikke den anden. Vi ønsker at ligestille de to områder, så billedkunstskolerne får sin egen lovramme og et statstilskud.

Huskunstnerordningen

Huskunstnerordningen knytter en professionel kunstner til en institution – for eksempel en skole eller en ungdomsuddannelse – hvor de gennemfører et længere forløb, der giver eleverne indblik i den kunstneriske proces. Vi fik i forbindelse med Finansloven for 2021 skabt et markant løft af ordningen. Vi ønsker at gøre denne forøgelse permanent, så vi kan give endnu flere børn og unge nogle redskaber til at forholde sig kompetent og kritisk til kunsten.

Økonomi

BILLEDKUNST OG ARKITEKTUR	BELØB I MIO. KR.
Udvid Kunstcirkulæret til kommuner, regioner og anlæg	-
Krav om rådgivning fra Akademiraadet	3
Tilskud til honorering af udstillende kunstnere	7
Kunstsalon	5
Kunst på arbejde	2
Arbejdsophold	3
Lovramme for lokale billedkunstskoler	20
Huskunstnerordningen (forlængelse af FL)	10
I alt	50

6. HØJSKOLER

Radikale Venstre vil styrke højskolernes rolle i løsningen af tidens store kriser. Vi vil lave særlige stipendieordninger til udsatte unge og ældre og give højskolerne en særlig rolle for at udvikle redskaber for bæredygtig dannelse.

Højskolerne er en dansk opfindelse, der har rødder helt tilbage til Grundtvig. De opstod da det danske samfund var ved at omstille sig fra kongedømme til folkestyre, fra landbrugsland til industriland. Det er guldalderens saloner ført ud til den danske ungdom overalt i landet.

Højskolen skulle klæde nationens ungdom på til mødet med tidens kriser og danne folket til kulturel og demokratisk deltagelse. Sådan var det dengang, og sådan er det nu. I dag tager højskolerne også udfordringen op i mødet med nutidens kriser – for eksempel den globale klimakrise og trivselskrisen blandt unge.

Den unikke danske undervisningsform, hvor man lever og lærer sammen, har fremtiden for sig. "Skolen for livet" kaldte Grundtvig det, og det er det virkelig. Højskolebevægelsen er en unik dansk kulturform, som kræver politisk kærlighed, så den kan vokse sig endnu større og endnu stærkere til gavn for fremtidige generationers unge – og for os alle.

Statslig finansiering af elevbetaling af EGU-elevs højskoleophold

I en ny meningsmåling peger danskerne på trivsel og demokratisk deltagelse som højskolernes allervigtigste mål. Det svarer heldigvis godt med højskolerne egen opfattelse og virkeligheden: Højskoleophold motiverer til uddannelse, klæder på til studievalg, mindsker frafald fra uddannelse, styrker trivslen og stimulerer til demokratisk deltagelse.

Men højskolerne kan og vil gerne tage et endnu større ansvar for de unge, hvis trivsel og demokratisk deltagelse er allermest udfordret. Højskolerne har således gode erfaringer med at hjælpe unge videre i uddannelsessystemet, og EGU-eleverne har for eksempel stort udbytte af et højskoleophold, både fagligt, personligt, demokratisk og socialt. Højskoleopholdet har vist sig at være en meget givtig vej til afklaring og videre uddannelsesforløb.

Vi vil derfor gøre den foreløbige forsøgsordning for statslig finansiering af EGU-elevs elevbetaling permanent.

Stipendier for frafaldne på videregående uddannelser

Frafald på de videregående uddannelser er en stor udfordring for den enkelte, for uddannelsesinstitutionen, men også for samfundet. Vi vil derfor lave en stipendieordning for frafaldne studerende på de videregående uddannelser, så de kan komme på højskole for at re-orientere sig, styrke deres trivsel, hente nyt mod på uddannelse samt blive afklaret på deres studievalg.

Stipendier for unge fra udviklingslande og konfliktområder

Da Rusland angreb Ukraine, etablerede højskolerne straks en stipendieordning for unge ukrainere og russeres mulighed for højskoleophold i DK. Demokratiske civilsamfundskræfter var allerede i gang med at etablere højskole i Ukraine, og disse kræfter kontaktede højskolerne med et ønske: "Åben jeres skoler for vores unge". Samtidigt modtog de danske højskoler beretninger fra tidligere højskoleelever fra Rusland, der med livet som indsats, organiserede og deltog i protester mod krigen. Vi ser i disse år, at internationale unge som får mulighed for at gå på højskole i Danmark, sætter store aftryk i deres land, når de vender tilbage. Aftryk som styrker ligestilling, ytringsfrihed, vidensniveauet, civilsamfundet og demokratiet nedefra, imponerende effektivt. Samtidigt styrkes de danske højskoleelevers indsigt i demokratiudviklingen udenfor Danmarks grænser.

Vi vil derfor lave en stipendieordning for unge, som arbejder aktivt med medborgerskab og demokratiudvikling i udviklingslande eller konfliktområder. Motivationen skal være den enkelte unges ønske om at styrke demokratiet der, hvor de er.

Højskole kan fortsat kvalificere til optagelse på kvote 2

Regeringen foreslog i initiativet "Flere veje, nye muligheder" at højskoleophold ikke længere må kvalificere kvote 2 ansøgninger med begrundelsen, at "højskoleophold er dokumenteret socialt skævvridende". Men en kortlægning af højskolernes elevgrundlag dokumenterer, at højskolernes elever i vid udstrækning følger befolknings sammensætningen.

Kortlægningen viser også, at 77 pct. af alle højskoleelever selv finansierer deres højskoleophold, at det derfor kun er et mindretal, der er afhængig af forældreindkomst. Det er et stort ønske at den enkelte uddannelse får friheden til at beslutte om højskole skal kvalificere til optag via kvote 2, ikke mindst fordi det for meget målrettede unge kan legitimere højskoleopholdet.

Pulje til mindrebemidlede ældres mulighed for højskoleophold

Der er i Danmark 50.000 svært ensomme ældre. Særligt ældre, som bor alene og har dårlig økonomi, er udsat for at opleve ensomhed. Under corona blev der derfor etableret en pulje, der gav mindrebemidlede ældre økonomisk tilskud til korte højskoleophold. Puljen viste et stort behov hos denne ældregruppe, som højskoleopholdet styrkede med fællesskab, håb og ny energi. Vi vil derfor etablere en pulje, der kan nedsætte egenbetalingen for mindrebemidlede ældre.

Højskolerne skal være frontløbere i bæredygtig dannelse

Ligesom højskolerne altid har været spydspids inden for demokratisk dannelse, så skal de nu være pionerer inden for bæredygtig dannelse. Højskolerne arbejder allerede i dag med bæredygtighed. Eksperimenter med plantebaseret kost, forebyggelse af madspild og bæredygtigt design er blot nogle af eksemplerne på, at højskolen arbejder konkret med at præge eleverne til bæredygtige valg.

Men selvom eksemplerne er mange og empirien rig, så har det endnu ikke udviklet sig til en egentlig pædagogisk praksis for bæredygtig dannelse. Vi vil derfor sætte højskoler og forskere sammen om at udvikle en egentlig pædagogisk praksis for bæredygtig dannelse, som kan danne skole for resten af uddannelsesverdenen og civilsamfundet.

Ønsket er at skabe en pædagogisk praksis, der sikrer, at alle mennesker – også uden for det etablerede uddannelsessystem – får viden og værktøjer til at bidrage til en bæredygtig omstilling. Dels at udvikle nye metoder, som skaber engagement og håb i arbejdet med at adressere klima- og biodiversitetskrisen.

De mange tiltag for bæredygtige valg og bæredygtig dannelse står desværre mange steder i kontrast til selve driften af højskolernes bygninger. Vi vil derfor også give højskolerne en energirenoveringspulje, som kan styrke højskolernes eksempel på bæredygtig drift og mindske deres økonomiske sårbarhed.

Økonomi

FORMÅL	BELØB I MIO. KR.
Diverse stipendier til sårbare unge	10
Mindrebehandlede ældres højskoleophold	3
Højskolernes bidrag til bæredygtig udvikling	12
I alt	25

7. KULTUREL OFFENTLIGHED OG ANDRE TVÆRGÅENDE INDSATSER

Radikale Venstre vil styrke dansk kultur ved at styrke den kulturelle offentlighed. Vi vil skabe en ny digitale kulturkanal, og vi vil støtte kulturelle medier, så der fortsat er en fagprofessionel dækning af dansk kunst. Vi vil nedsætte et Kulturelt kriseråd, der kan se på kulturens bidrag til at løse tidens store kriser. Vi vil desuden sikre Kulturens Analyseinstitut, Applaus og LEX.dk en permanent bevilling.

En vigtig – og ofte undervurderet – del af et stærkt kulturliv er en stærk kulturel offentlighed. Til en stærk kulturel offentlighed hører fagprofessionelle anmeldere, der kan folde værkerne ud for publikum, gå i dialog med stoffet og give kunsten frugtbar modspil. Måske endda i diskussion med andre anmeldere, så der opstår en både højloftet og højt-kvalificeret debat om kunsten. Med til den kulturelle offentlighed hører også muligheden for at sætte samfundsmæssige problemstillinger under kulturel lup.

Desværre har vi oplevet et decideret skred i den kulturelle offentlighed de seneste ti-tvte år. Tidligere havde vi både P2, DRK og dagbladenes kritikere. Men P2 er skåret ned til en aftenflade, DRK blev lukket i forbindelse med det forrige medieforlig og dagbladene har skåret kraftigt ned for kritikken. DAB-kanalen – det nuværende 24Syv – blev oprindeligt oprettet med det formål at sende kulturradio i partnerskab med kulturaktører, men efter Berlingske har overtaget mediet, er der skåret kraftigt ned på både kulturindholdet og kulturpartnerskaberne.

Til gengæld er der skudt en masse private medier og blogs op, og mange kulturinstitutioner er selv begyndt at producere film og podcast til deres forskellige platforme. Men det er svært at skabe overblik og skelne fagprofessionalisme fra synsninger i den meget fragmenterede kulturelle offentlighed. Men det største problem er næsten, at den store nationale samtale om dansk kunst og kultur er blevet en undergrundsaktivitet. Det har været med til at fortrænge kunsten og kulturen fra toppen af det samfundsmæssige hierarki – og langt ned i bunden, hvor det ikke hører hjemme.

Ny digital kulturkanal

Vi vil skabe en ny digital kulturkanal efter inspiration fra det fransk-tyske Arte. Den nye digitale kulturkanal skal være stedet, der formidler mangfoldigheden i dansk kulturliv, og hvor de stærkeste stemmer i kulturdebatten mødes og diskuterer kunsten – eller diskuterer samfundet med udgangspunkt i kunsten.

Der har i mange år været en udpræget skuffelse over, at DR ikke i tilstrækkelig grad påtager sig denne opgave – senest i forbindelse med den annoncerede sparerunde. Til DR's forsvar må det dog nævnes, at det var en politisk beslutning at beskære P2 til en aftenflade og senere spare så meget på DR's samlede budget, at kanalen så sig nødsaget til at lukke DRK. Det har kostet på den smalle kulturdækning.

Til gengæld er det med programmer som Skattejagt på museet, Kunstnerkolonien, Operarejsen, Danmarks næste klassiker og julekalenderen Dansefeber lykkedes DR at skabe nogle brede formater, der kan samle hele nationen om dansk kunst og kultur og klare sig i konkurrencen mod populære genrer som krimi, underholdning og sport.

Men det har efterladt et hul i den kulturelle offentlighed. For der er stadig brug for de smallere formater, som aldrig kommer til at vinde konkurrencen om seertal. Men som alligevel er altafgørende for samtalen om dansk kunst og kultur.

Dét hul skal den nye digitale kulturkanal udfylde. Den skal ikke konkurrere på høje seertal, men til gengæld være det sted, hvor mangfoldigheden i dansk kulturliv præsenteres. Den skal åbne værkerne for publikum og lægge fundamentet for en stærk, faglig debat om kunsten. Kanalen skal også bidrage til at bringe eksisterende kulturbegivenheder i Danmark endnu bredere ud – for eksempel digtoplæsninger, museumsrundvisninger, teaterforestillinger, koncertoptagelser og smallere film.

På den måde kan kunst fra hele landet gøres tilgængelig for alle danskere uanset geografi og indgå i en national fortælling om dansk kunst og kultur. Samtidig er det en chance for at aktivere kunst, der i dag ligger og samler støv. Det gælder for eksempel Danmarks mange professionelle orkestre, ensembler og kor, der ligger inde med tusindvis af egne koncerter, men som ikke bliver brugt og derfor bare er 'død kunst'.

Tænk, hvis en koncert, der oprindeligt blev opført for 1500 publikummer i Musikhuset Aarhus, pludselig kan få ekstra 10.000 publikummer via den digitale kulturkanal. Eller hvis en debat mellem to kritikere, som normalt ville kunne samle 100 mennesker i en foredragssal, pludselig kan samle 5000 seere på den digitale kulturkanal. Det vil være en kæmpe succes, til trods for at den aldrig ville blive anerkendt som sådan i en traditionel medievirksomhed.

For at sikre, at den digitale kulturkanal behandles og forvaltes som en kulturinstitution og ikke en medievirksomhed, lægger vi op til, at den etableres som en selvejende institution med egen bestyrelse – og med repræsentation af bestyrelsesmedlemmer med stærke kulturfaglige kompetencer.

Kulturelle nichemedier

Jo mere de store mediehuse og dagblade skruer ned for det kulturelle stof og den fagprofessionelle kritik, desto vigtigere er det, at der er nogle kulturelle og fagprofessionelle nichemedier til at tage over. Det er vigtigt for kulturlivet, der har brug for den fagprofessionelle kritik for at udvikle sig. Men de tjener også en vigtig funktion for kulturforbrugere, der i stigende grad finder frem til de kulturelle nichemedier, når de går på nettet og søger efter artikler om konkrete forestillinger, udstillinger osv.

Der eksisterer allerede i dag en støtteordning under Kunstfonden. Det såkaldte Tidsskriftsstøtteudvalg støtter således produktion af kunst- og kulturtidsskrifter – både på tryk, digitalt og som podcast. Kravet er, at tidsskriftet har væsentlig betydning for de kunstneriske miljøer inden for litteratur, billedkunst, arkitektur, musik, scenekunst og design og kunsthåndværk og er offentligt tilgængelige. Det er altså ikke tilskud til private blogs, men derimod fagprofessionelle medier.

Tidsskriftsstøtteudvalget har 1,7 mio. kr. til uddeling i hele 2022, men interessen er langt større. I 2020 modtog Tidsskriftsstøtteudvalget således knap 100 ansøgning for i alt 7,9 mio. kr. Vi vil give puljen et markant løft. Et styrket udvalg af fagprofessionelle nichemedier vil også kunne bruges af den nye digitale kulturkanal.

Kulturelt kriseråd

Kunsten går om bord i tidens store udfordringer og er i den forstand et spejl på det samfund og den tid, vi lever i. Men den gør mere end at spejle – den søger at føje noget til – refleksion, mening, æstetik og fællesskab. På den måde er den også med til at forme de forandringer, der kommer. Og det får vi brug for.

Vi befinder os midt i en brydningstid. Kloden er ved at koge over, velfærdssamfundet slår revner og flere og flere mennesker går ned med stres og angst. Det er tegn på, at der er noget fundamentalt galt med den måde, vi har indrettet vores liv og samfund på. Det er ikke nok med småjusteringer og teknologiske fiks. Der skal større strukturelle og kulturelle ændringer til, hvis vi skal skabe et økologisk, socialt og mentalt bæredygtigt samfund.

I den transformation kommer kunsten og kulturen til at spille en afgørende rolle. For et mere bæredygtigt samfund er i allerhøjeste grad også et spørgsmål om ny æstetik, nye værdier, nye fortællinger – ny kultur. Hvordan sender vi kulturlivet af sted som foregangsmænd i de store forandringer, vi står overfor? Og hvordan tænker vi kulturen ind i løsningen af nogle af tidens store kriser?

Det er et spørgsmål, der rækker længere end til kulturministeriets ressort. For det handler ikke kun om, hvordan kulturlivet tager tidens store kriser under behandling. Det handler også om, hvordan alle andre områder inddrager kunsten og kulturen som svar på de store kriser – for eksempel inden for byggeriet, skatte- og afgiftssystemet, sundhedsområdet, socialpolitikken, uddannelserne, beskæftigelse, forskning etc.

Hvilken rolle kan kunsten og kulturen for eksempel spille for den grønne omstilling – og hvilken rolle spiller kulturen i fremtidens bæredygtige samfund? Hvordan kan vi for eksempel tænke kunsten og kulturen ind i de store grønne omstillingsprojekter, så de ikke bare er funktionelle, men også æstetiske og meningsfulde? Kan vi bruge skatten til at ændre balancen mellem ressourcekrævende forbrug og immaterielt forbrug – herunder kunst og kultur? Danmark har verdens højeste bogmoms, og det vil koste mange hundrede millioner kroner at sænke den. Men hvilken effekt ville en sænkelse af bogmomsen have for danskernes læsekultur, kritiske sans, evne til fordybelse, fællesskabsfølelse og forbrugsmønstre? Kunne det være et argument for at tilgodese kulturforbrug i en fremtidig grøn skattereform?

Hvilke potentialer er der for eksempel i at tænke kunst og kultur ind i sundheds-, social- og omsorgssektoren? Vi ved, at kunst og kultur kan bidrage til helingsprocessen, og at musik kan bruges i behandlingen af demens, Parkinson, depression, angst, smerte og stress. Der er også evidens for, at "kultur på recept" er et effektivt redskab til at øge trivslen blandt langtidsledige med forskellige psykiske lidelser. Lige nu arbejder Aalborg Universitet på et metodeprojekt, der skal bruge folkedansen til at skabe øget livsglæde og fysisk formåen-
hed blandt sårbare unge, voksne og ældre. Men hvordan kommer vi fra enkeltstående projekter drevet af ildsjæle til formel anerkendelse, systematisk integration og økonomisk prioritering af kunst og kultur i hele sundheds- og omsorgssektoren?

Vi vil nedsætte et råd af repræsentanter fra kulturlivet, forskningsverdenen, det private erhvervsliv og de store velfærdsområder, der kan afdække potentialer og diskutere konkrete forslag til, hvordan kunst og kultur kan bidrage til at løse tidens store kriser, herunder klimakrisen, naturkrisen, velfærds-krisen og trivselskrisen. Rådet forankres i Kulturens Analyseinstitut.

Rådet skal have et helt frit mandat. Det kan tage alle emner op, inddrage alle områder og behandle alle forslag uanset økonomiske konsekvenser og lovgivningsmæssige konsekvenser.

Kulturens Analyseinstitut

Efter mange års debat lykkedes det i forbindelse med Finansloven for 2022 at etablere Kulturens Analyseinstitut. Instituttet skal skabe mere viden om kunst og kultur med afsæt i evidens- og forskningsbaserede undersøgelser. Kulturens Analyseinstitut er nu etableret som et uafhængigt institut med egen bestyrelse og bosat i Roskilde. Men bevillingen løber kun til 2025. Vi ønsker at gøre den permanent.

Applaus

Applaus er et nationalt publikumsudviklingsprojekt, som blev startet, da Marianne Jelved var kulturminister, og som siden 2018 har haft til formål at hjælpe den danske scenekunstbranche med at nå ud til et større, bredere og mere mangfoldigt publikum i hele landet og med fokus på lokale indsatsler.

Under corona opstod der imidlertid et tæt samarbejde mellem Dansk Teater, Dansk Live og DEOO, som bl.a. mundende ud i et ønske om at udbrede Applaus til større dele af det publikumsrettede kulturliv og dermed skabe en fælles indsats for at arbejde med publikumsudvikling og publikumsdata.

Ved finansloven for 2022 fik Radikale Venstre afsat en øget bevilling til Applaus. Applaus er på denne baggrund omdannet til en selvejende institution, der arbejder med hele det publikumsrettede kulturliv – på tværs af genrer. Bevillingen løber kun til 2025, men vi ønsker at gøre den permanent.

LEX.dk

Verden er i konstant bevægelse, og informationsstrømmen rykker sig hele tiden. Hvad er rigtigt, og hvad er aktuelt? Lex.dk leverer nogle af svarene, og arbejder med udgangspunkt i Den Store Danske Encyklopædi og Trap Danmark på at gøre det lettere at finde vej til viden, der ikke er fake, men fakta. Sitet er beskrevet ud fra et dansk perspektiv, skrevet af omkring 1000 danske forskere og eksperter. Sitet har +250.000 artikler, som er frit tilgængeligt for alle.

Vores demokrati skal være for alle. Vi skal styrke den demokratiske samtale og den vidensbaserede meningsudveksling. Vi skal bekæmpe fake news og obskure konspirationsteorier. Lex.dk er en vigtig del af den kildekritiske dannelse, og er en nødvendig del af undervisningen fra folkeskolen til universiteterne. Med lex.dk får vi et stærkere demokrati, hvor vi styrker den demokratiske samtale, styrker vores kildekritiske sans og bekæmper fake news og misinformation. Vi fik i forbindelse med Finansloven for 2022 afsat 10 mio. kr. årligt til Lex.dk. Men bevillingen udløber i 2025. Vi ønsker at gøre den permanent.

Økonomi

KULTUREL OFFENTLIGHED OG TVÆRGÅENDE INITIATIVER	BELØB I MIO. KR.
Kulturelt mediehus	60
Kulturelle nichemedier	4
Kulturelt kriseråd	1
Kulturens Analyseinstitut (forlængelse af FL)	8
Applaus (forlængelse af FL).	5
Lex.dk (forlængelse af FL)	.10
I alt	88

UDSPILLET'S SAMLEDE ØKONOMI

Udspillet er finansieret via vores 2030-plan, der dels afsætter 300 mio. kr. ekstra til kulturområdet frem mod 2030, dels muliggør en permanentgørelse af eksisterende midlertidige finanslovsbevillinger til kultur på i alt 93,4 mio. kr. Det vil sige en samlet ramme på knap 400 mio. kr. mere til kultur frem mod 2030.

MUSEER	BELØB I MIO. KR.
Museumsreform	40
I alt	40
SCENEKUNST	BELØB I MIO. KR.
Ny permanent ordning for turné- og projektteatre	20
Flere regionale teatre	20
Ny uddannelse i drama- og dansepædagogik	5
National teaterfestival CPH STAGE (forlængelse af FL)	5
Børne- og ungdomsteater på skoler (forlængelse af FL)	20
I alt	70
MUSIK	BELØB I MIO. KR.
Revision af Musikloven (basisensembler)	30
Revision af Musikloven (genre- og netværksspilsteder) (Forlængelse af FL)	12
Musikhandlingsplanen	25
Revision af musikskoleloven	-
Levende Musik i Skolen (forlængelse af FL)	10
Copenhagen Phil – Hele Sjællands Symfoniorkester (forlængelse af FL)	5,9
I alt	82,9
LITTERATUR	BELØB I MIO. KR.
Arbejdslegater	15
Litterære saloner	5
National læsestrategi	10
Lektoratsordningen (forlængelse af FL)	7,5
I alt	37,5
BILLEDKUNST OG ARKITEKTUR	BELØB I MIO. KR.
Lovramme for lokale billedkunstskoler	20
Udvid Kunstcirkulæret til kommuner, regioner og anlæg	-
Krav om rådgivning fra Akademiraadet	3
Honorering til udstillingssteder	7
Kunstsaloner	5
Arbejdsophold	3
Kunst på arbejde	2
Huskunstnerordningen (forlængelse af FL)	10
I alt	50

HØJSKOLER	BELØB I MIO. KR.
Stipendier og statslig betaling af elevbetaling	.10
Mindrebemidlede ældres højskoleophold	3
Bæredygtig dannelse	.12
I alt	25
KULTUREL OFFENTLIGHED OG TVÆRGÅENDE INITIATIVER	BELØB I MIO. KR.
TV-kanal	60
Kulturelle nichemedier	4
Kulturelt kriseråd	1
Kulturens Analyseinstitut (forlængelse af FL)	8
Applaus (forlængelse af FL)	5
Lex.dk (forlængelse af FL)	.10
I alt	88
TOTAL	393,4

**Radikale Venstres folketingsgruppe
Oktober 2022**

**Radikale Venstre
Christiansborg Slotsplads 1
1240 København K**

radikale.dk

radikale **B**